

HISTORISK TIDSKRIFT
(Sweden)

136:2 • 2016

Monografins elände

Om svenska historikers avhandlingsformer

WOJTEK JEZIERSKI* Göteborgs universitet

Frågan om sammanläggningsavhandlingar

I en nyligen publicerad recension av My Hellsings avhandling¹ summerar fakultetsopponent professor Karin Sennefelt, Historiska institutionen vid Stockholms universitet, sitt omdöme med följande ord:

Avhandlingen är också – tyvärr – ett exempel på att sammanläggningsavhandlingens form inte alltid är optimal för att driva en teoretiskt och metodiskt sammanhållen diskussion. Det utrymme en monografiförfattare har att väja lite hit och dit för att sedan ta ställning i slutet har Helsing inte gett sig själv.²

Intressant nog, i samma nummer av *Historisk tidskrift* tar *senior research fellow* Jenny Andersson, CNRS i Paris, också tillfället i akt att beklaga sig över sammanläggningsavhandlingar som akademisk form. I sin recension av John Lapidus avhandling³ skriver hon: ”Men det viktigaste problemet med Lapidus avhandling ligger i formatet sammanläggningsavhandling. Det har medfört att stora och viktiga frågor behandlats i begränsat artikelformat i stället för att ges rymd till en ordentlig empirisk undersökning. Därtill kommer också ett slags upphackning av syfte

* Fil dr. i historia.

Tack till Sari Nauman, Lars Hermanson och My Helsing för deras synpunkter på ett tidigare utkast av detta debattinlägg

1. My Helsing, *Hovpolitik: Hedvig Elisabet Charlotta som politisk aktör vid det gustavianska hovet* (Örebro 2013).

2. Karin Sennefelt, ”Hedvig Elisabet Charlotta och hovpolitiken i slutet av 1700-talet”, *Historisk tidskrift* 135:4 (2015) s. 674–679.

3. John Lapidus, *Social democracy and the Swedish welfare model: Ideational analyses of attitudes towards competition, individualization, privatization* (Göteborg 2015).

och frågeställningar till en rad väsentligt olika problem i stället för att utveckla ett genomarbetat och sammanhållet forskningsproblem". Det leder Jenny Andersson över bland annat till slutsatsen att "det är också tydligt att det är dags att allvarligt fundera kring sammanläggningsavhandlingens begränsningar".⁴

Jag skulle vilja vända på Anderssons förslag och i stället på allvar debattera och lyfta fram sammanläggningsavhandlingen som fullgott akademisk alternativ, som den faktiskt är enligt det gällande regelverket. Med andra ord, syftet med mitt debattinlägg är inte att uttala mig om värdet av My Hellsings eller John Lapidus avhandlingar – eller för den delen recensera recensenterna – utan i stället lyfta fram kritiken som rests mot framställningsformen och bemöta den. Inledningsvis kan man observera att man sällan, eller rättare sagt aldrig, läser liknande synpunkter om att monografier inte alltid är optimala för att driva den ena eller andra typen av vetenskaplig diskussion. I stället, generellt sett, ter sig monografin vara skapelsens krona när det gäller svenska historikers framställningsformer utan några som helst begränsningar eller nackdelar.

När det gäller sammanläggningsavhandlingar skrivna av historiker är förvisso källunderlaget för Karin Sennefelts påstående, men även för ett eventuellt motpåstående, försvinnande litet – ett par fler återfinns inom ramen framför allt för ekonomisk historia och teknikhistoria. *Historisk tidskrifts* avhandlingsrecensioner, med sin imponerande och lovvärda täckvidd på 75–85 procent av framlagda avhandlingar, listar nämligen inte fler än två sammanläggningsavhandlingar i historia under de senaste 15 åren – My Hellsings och undertecknads.⁵ Om man utgår från recensioner och omdömen om just de två för att bilda sig en åsikt kring hur mycket teori och metoddiskussion en sammanläggningsavhand-

4. Jenny Andersson, "Den svenska välfärdsstaten under 1900-talet", *Historisk tidskrift* 135:4 (2015) s. 685–689; En annan ekonomihistoriker som uttrycker sin mer positiva åsikt om sammanläggningsavhandlingar i samma nummer av *Historisk tidskrift* är Tapio Bergholm (Tapio Bergholm, "Nya och gamla synvinklar på traditionella forskningsteman", *Historisk tidskrift* 135:4 (2015) s. 680–684): "Jag har länge ansett, att monografier, som enbart koncentrerar sig på det egna forskningstemat, inom humanvetenskaperna – och särskilt inom historieforskningen – är de enda kvalificerade avhandlingarna. Jesper Hamarks arbete var inte det första övertygande motargumentet, men nog ett av de mest övertygande, som jag har mött. En högklassig sammanläggningsavhandling som denna för både den nordiska och den internationella ekonomisk-historiska forskningstraditionen starkt framåt."

5. Wojtek Jezierski, *Total St Gall: Medieval monastery as a disciplinary institution* (Stockholm 2010).

lingsform tillåter eller tål kommer man till väldigt motstridiga, till och med ömsesidigt uteslutande slutsatser. Om My Hellsings avhandling, enligt Karin Sennefelt, lider av för lite teori- och metoddiskussion, så lider Jezierskis, enligt fakultetsopponenten Hans Jacob Orning och recensenten Albrecht Diem, till en viss del av för mycket sådan diskussion.⁶ En preliminär slutsats är således att sammanläggningsavhandlingar i historia vid svenska lärosäten fortfarande befinner sig i pionjärfasen och att doktorander prövar sig fram. Just de aktuella doktoranderna fann få eller inga riktlinjer vid sina respektive institutioner för hur de skulle gå tillväga. I stället fick de, var för sig, uppfinna själva formen på nytt å sin egen disciplins vägnar.

Jenny Andersson och Karin Sennefelt är inte ensamma i sin kritik av sammanläggningsavhandlingar som en akademisk form. Ett mer utvecklat och någorlunda mer principiellt mothugg finner sammanläggningsavhandlingsformen i ett blogginlägg av professor Per Lundins, ekonomisk historia, Uppsalas universitet, på Riksbankens Jubileumsfondens hemsida från den 8 mars 2011:

Monografin framstår i mitt tycke som en mer dynamisk publiceringsform än artikeln och i synnerhet sammanläggningsavhandlingen. Helheten blir större än summan av de ingående delarna. När det gäller sammanläggningsavhandlingen förefaller det mig som om det motsatta förhållandet råder. Helheten blir mindre än summan av delarna. Tyvärr. Monografin är betydligt bättre anpassad till historikerns (jag generaliserar detta även till att gälla humanistens) arbetssätt. Vad historiker gör när de försöker förstå en komplex händelse är att 'se saker tillsammans' (*seeing things together*) i stället för att se på dem isolerat en efter en.⁷

Med andra ord ligger historiedisciplinens monografiska särart även i dess narrativa ambition, inte enbart i det argumentativa som sammanläggningsavhandlingsformen ändå kan erbjuda.

Lundin ser sammanläggningsavhandlingen som ett järtecken i det bibliometriska tidevarvet. Som ett motexempel nämner han Tony Judts

6. Hans Jacob Orning, "Medieval monasteries as total institutions", *Historisk tidskrift* 131:3 (2011) s. 650–656, Albrecht Diems recension från 2011-12-02 i *The Medieval Review*: <<https://scholarworks.iu.edu/journals/index.php/tmr/article/view/17424/23542>> (8/1 2015).

7. Per Lundin, "Sammanläggningsavhandling eller monografi?", <<http://blogg.rj.se/blog/2011/03/08/sammanlaggningsavhandling-eller-monografi>> (8/1 2015).

Postwar: ”Om Tony Judt publicerat ett fyrtiotal 20-sidiga artiklar i stället för sitt magnum opus *Postwar: A History of Europe since 1945* (2005) hade naturligtvis bibliometrikerna bubblat av glädje, men han hade knappast kunnat leverera en sådan bredd, men ändå sammanhållen skildring av de komplexa, mångskiftande och ibland motstridiga skeenden som karaktäriserar efterkrigstidens Europa”.⁸

Lundins bekymmer med bibliometrin, vilket jag också delar, leder honom icke desto mindre på felaktiga spår. Hans exempel med Judts bok är felaktigt vald, då just den boken, genial som den är, inte skulle kunna delas i 40 stycken 20-sidiga artiklar för publicering i tidskrifter, eftersom inga redaktioner – förutom kanske *The New York Review of Books* – eller lektörer skulle acceptera dem för publicering. Även i sin helhet, med sin bristande syftesfixering och frånvaro av teori- och metoddiskussion skulle boken underkännas som en monografisk avhandling i historia vid varje svensk lärosäte. Ett ögonkast på källförteckningen och notapparaten i *Postwar* räcker – *spoiler alert*: det finns ingen – för att veta att det inte rör sig om en monografi i en svensk akademisk mening. Att lyfta *Postwar* i en debatt om svenska historikers avhandlingsformer är sålunda helt enkelt missvisande.

Men Lundins exempel, med sin genrekollaps mellan monografisk handbok och svensk avhandling, är symptomatisk. En svensk monografisk avhandling i historia, med sin syftesfetischism, ständiga diskussion om hur väl frågeställningarna motsvarar syftet, och sin teori- och metodfixering, är en väldig speciell akademisk genre, inte heller så väldigt lik avhandlingar i andra europeiska länder, som till exempel i Tyskland och Polen. Om någonting så talar de ovan nämnda karakteristika mer till fördel för det argumentativa sättet att bedriva historisk forskning i Sverige, där man med klart och tydligt avgränsat syfte löser ”historiska problem” eller beskriver sociala, politiska och religiösa företeelser i deras historiska kontexter, och inte i första hand har för avsikt att lämna en nydanande epokbeskrivning. Också det generella påståendet att historiedisciplinens mer narrativa ambition resulterar i dess monografiska särart ställer jag mig tveksam till. Jag vill inte heller gå in i diskussion om vilken akademisk form bättre passar alla historiker då själva frågan är felställd. Med sammanläggningsavhandlingen som ett likvärdigt alter-

8. Per Lundin, ”Sammanläggningsavhandling eller monografi?”, <<http://blogg.rj.se/blog/2011/03/08/sammanlaggningsavhandling-eller-monografi>> (8/1 2015).

nativ kan var och en själv avgöra frågan utifrån individuella preferenser och förutsättningar.⁹

Kärnan i Per Lundins kritik verkar vara argumentet man ofta får höra att inte alla ämnen eller historiska problem svenska doktorander skriver på lämpar sig för en sådan "styckning", som en sammanläggningsavhandling innebär. Det må så vara, men sannolikheten talar för att åtminstone några borde göra det. Intrycket man i stället får vid beskådan av det svenska historiografiska landskapet är att det inte finns några sådana ämnen som lämpar sig för detta. Sammanläggningsavhandlingar i historia dyker lika ofta upp som enhörningar i skogen. Hur kommer det sig att så få sammanläggningsavhandlingar skrivs av svenska historiker, när de florerar i många andra ämnen? Och ligger svaret verkligen endast i vår disciplins karaktär?

Offentlig hemlighet

En välvillig läsare skulle inte tolka Anderssons, Sennefelts eller Lundins utsagor som särskilt normativt påstridiga. Men utifrån en institutionell synvinkel kan man ändå läsa deras allmängiltiga tillrättalägganden som disciplinerande eller censurerande i Pierre Bourdieus mening.¹⁰ De pekar nämligen på en rättighet en doktorand i historia har i dag, att välja att skriva en sammanläggningsavhandling i stället för en monografi. Men implicit instruerar de doktoranden i att det finns ett högre värde i att inte åtnjuta den rättigheten, utan välja den smala vägen som monografins form innebär. Det är en väg mer lämpad för en "riktig historiker" – sura vindruvor och söta citroner som socialpsykologer säger.

Som individuella professionella åsikter i frågan är Sennefelts och Anderssons uttalanden förstås legitima. I ett bourdieuskt perspektiv är det icke desto mindre viktigt att komma ihåg hur hela åsiktsfältet i historieämnet ser ut – *general ideas are always generals' ideas*, som Virginia Woolf sagt. Rättigheten att skriva en sammanläggningsavhandling är en offentligt hållen yrkeshemlighet i den svenska historikerkåren. Officiellt har den rättigheten funnits allt sedan alla andra ämnen tilläts skriva

9. Se t.ex. en presentation och diskussion av de individuella skälen för en sammanläggningsavhandling i historia i My Hellsings blogginlägg från 2014-06-16: "10 skäl att få lägga samman" <<http://www.tidskriftscandia.se/?q=node/1038>> (11/11 2016).

10. Pierre Bourdieu, "Censorship and the Imposition of Form", i John B. Thompson (red.), *Language & Symbolic Power* (Cambridge 1991) s. 137–159.

sådana avhandlingar, och kanske ännu tidigare än vad somliga vill tro.¹¹

I praktiken sker det nästan aldrig och, till råga på allt, få studierektorer och handledare väljer att berätta för nyantagna forskarstuderande att monografi endast är en av två tillåtna avhandlingsformer. Ibland väljer man att direkt avråda eller helt förbjuda doktoranden en sådan avhandlingsform utan någon som helst grund i regelverket. Som lärare på forskarutbildningskurser för nationella Forskarskolan i historia har jag träffat uppemot 100 doktorander från fem lärosäten under de senaste fyra åren. Vid minst fyra fall har doktoranderna berättat att de övervägt skriva en sammanläggningsavhandling, men att de mött ett blankt nej från sina handledare. Som skäl angavs oftast att det inte är accepterat bland historiker och att ingen gör det. Många fler var helt enkelt förvånade när de hörde att en sådan möjlighet över huvud taget fanns, trots att sammanläggningsavhandlingsformen kräver att man mer eller mindre måste bestämma sig för det från dag ett, för att hinna publicera fyra–fem artiklar under fyra år.

Som historiker ligger det möjligen inte direkt för oss att gå i bräschen. Sammanläggningsavhandlingar utgör redan majoriteten av avhandlingar i andra ämnen, som till exempel i statskunskap. Historiker lär inte komma dit på varken kort eller lång sikt. Men att på nationell nivå utarbeta anvisningar, formulera minimikrav och ge riktlinjer i form av goda praktiker för hur en acceptabel och föredömlig sammanläggningsavhandling inom historia kan se ut och vad den kan bestå av, ligger i allas intresse. Att utarbeta sådana allmänna anvisningar ter sig inte heller som en särskilt komplicerat uppgift att koordinera mellan studierektorer för forskarutbildningen på samtliga lärosäten. Inte heller att berätta om en sådan möjlighet för nyantagna på introduktionsdagen.

Utmaningar och möjligheter

Monografen, kanske mer som ideal än i praktiken, presenteras gärna som en enhetlig slutprodukt där alla spår av att olika kapitel och avsnitt

11. Det hävdas ofta och gärna att sammanläggningsavhandlingar är en nymodighet som håller på att smitta historieämnet från naturvetenskapen, se till exempel Lundins blogginlägg: Per Lundin, "Sammanläggningsavhandling eller monografi?", <<http://blogg.rj.se/blog/2011/03/08/sammanlaggningsavhandling-eller-monografi/>> (8/1 2015). Men jag rekommenderar att titta på avhandlingarna skrivna av Göran B. Nilsson, *Självstyrelsens problematik: Undersökningar i svensk landstingshistoria 1839–1928* (Uppsala 1967) och Anna Götlind, *Technology and religion in medieval Sweden* (Falun 1993). Fördärvet verkar så att säga inträffat redan för länge sedan.

är tillkomna vid olika tidpunkter har suddats ut. I sin helhet borde en monografi vara ett uttryck för spjutspetsforskning i det ämnet doktoranden ägnar sig åt. Det har en sammanläggningsavhandling, med artiklar tillkomna över tre–fyra år, onekligen svårt med, även om kappan i stor utsträckning kan gottgöra denna brist genom behandling av tidigare forskning. En avhandling i form av artiklar speglar mycket bättre själva arbetsprocessen och den intellektuella och yrkesmässiga mognaden en doktorand genomgår under sin forskarutbildning, vilket också är av värde. Det är sant att sammanläggningsavhandlingar lider av överlappningar som Andersson iakttar. Också Lundin skriver: "Artiklar kompletterar inte varandra på samma sätt som kapitlen i en bok. I stället upprepar de sig på ett sätt som tröttnar ut, och kanske även riskerar att irritera, läsaren (standardförutsättningarna måste ju ges om och om igen)."¹² Överlappningar i varje artikel av förutsättningarna – syfte, teori, källdiskussion och så vidare – är förmodligen ofrånkomliga, men i en välstrukturerad sammanläggningsavhandling kan olika artiklar komplettera varandra och belysa samma större fenomen från olika synvinklar eller skildra exempel på ett problem i olika sammanhang.

Den största fördelen med en sammanläggningsavhandling ligger i planering och praktisk uppläggning av doktorandens arbetsprocess i form av överskådliga kontrollpunkter. Sättet att arbeta mot ett mycket avlägset och suddigt mål med "den stora boken" om fyra år, där varje del av texten ständigt verkar vara ofärdig, tillför inte sällan ökad stress hos doktorander. Konkreta delundersökningar knutna till separata artiklar presenterade på olika konferenser och workshops kan då te sig som mycket mer genomförbara. Doktorander lämnas då inte heller i slutskedet med 200–300 sidor text tillkomna under olika perioder att navigera mellan. I stället tillåter sammanläggningsavhandlingsformen doktoranden att klara av och lämna bakom sig stora delar av jobbet längs vägen till disputationen. Förmånen av att behöva jobba med endast 50–100 sidor av kappan med 100–120 sidor av redan publicerade/inlämnade artiklar/kapitel liggande tryggt bredvid sig, som man inte kan ändra ett ord i, bör heller inte överskattats. Att få lägga samman kan även te sig fördelaktigt i fråga om avhandlingar skrivna i sammanhang med större forskningsprojekt, där fler publikationer kan rapporteras som resultat.

12. Per Lundin, "Sammanläggningsavhandling eller monografi?", <<http://blogg.rj.se/blog/2011/03/08/sammanlaggningsavhandling-eller-monografi/>> (2015-01-08).

Dessa positiva skäl förminskar dock inte ansvaret för kappan, som måste synkronisera artiklarnas ibland spretiga perspektiv och resultat, och bygga upp en enhet i form av en bok.

Här är det också lämpligt att i parentes besvara Karin Sennefelts kritik angående metod och teoridiskussion i sammanläggningsavhandlingar. Paradoxalt nog verkar författaren till en sådan avhandling förfoga över större frihet att väja lite hit och dit i sin teori- och metodanvändning. Ja, rentav kan hen byta teori och metod helt och hållet från den ena artikeln till den andra för att bättre anpassa dem till själva forskningsfrågan och publiceringssammanhanget, vilket skulle upplevas som en bristande överensstämmelse i en monografi där enhetlighet skattas högt.

Men, för att inte framstå som en forskningsanarkist, vill jag ändå påpeka att jag håller med Karin Sennefelt och Per Lundin i att det onekligen finns ett stort värde med en väl teoretiskt genomarbetad och konsekvent genomförd undersökningsmetod, i form av en monografi. Ibland är dock en teoretisk och metodologisk *bricolage* att föredra. Som Erving Goffman så talande uttryckte det: "I think that at present, if sociological concepts are to be treated with affection, each must be traced back to where it best applies, followed from there wherever it seems to lead, and pressed to disclose the rest of its family. Better, perhaps, different coats to clothe the children well than a single splendid tent in which they all shiver."¹³ Och en sammanläggningsavhandlingsform tillåter just detta – trots att ett sådant tillvägagångssätt ställer höga krav på kappan, där ett övertygande forskningsproblem måste konstrueras fram.

Man borde även ta upp makt- och disciplineringsaspekten med avhandlingsskrivande. En avhandling är till en lika stor del en effekt av ett individuellt arbete och en yttring av den aktuella historiska institutionens symboliska makt att uppta disputander i sitt yrkeskrå.¹⁴ En doktorand som skriver på en monografi kan hindras från att gå vidare med att lägga fram sin avhandling när som helst i processen, då väldigt få personer har inblick i manusets innehåll. Det omvända gäller också; en svag monografisk doktorsavhandling kan ändå tvingas igenom om det ligger i institutionens intresse, just därför att så få kan skaffa sig uppfattning om dess värde innan det kommer till själva disputationen-

13. Erving Goffman, *Asylums: Essays on the social situation of mental patients and other inmates* (Harmondsworth 1968) s. 11.

14. Pierre Bourdieu, "Rites of Institution", i John B. Thompson (red.) (1991) s. 117–126.

akten. Att tillåta fler sammanläggningsavhandlingar skapar insyn i en annars sluten process, vilket ger vetenskapssamhället bättre möjligheter att hjälpa och kontrollera skriv- och publiceringsprocessen. Det blir också svårare för en handledare eller interna institutionsläsare att hävda att ett avhandlingsmanus där två tredjedelar redan är godkända av oberoende lektörer eller antologiredaktörer, publicerade och förankrade utanför heminstitutionen, ofta i internationella och renommerade sammanhang, inte duger. Och eventuella externa avslag av artiklar och kapitel kan tjäna som både nyttig feedback för doktoranden och möjlig varningssignal för handledarna. Man borde åtminstone ställa sig frågan: är all makt och kontroll som institutioner, seminarier och handledare besitter i anknytning till avhandlingarnas produktionsprocess alltid värd att ha? Eller kan den diversifieras?

Man borde även lyfta relationen mellan individuella publiceringsstrategier och institutionella bibliometriska bekymmer. Det är tvivelsutan orättvist att en briljant monografisk avhandling skriven på svenska och publicerad av Stockholm University Press eller Acta Universitatis Gothoburgensis skulle vara värd en poäng, enligt den alltmer rådande norska databasen *Database for statistikk om høgre utdanning*,¹⁵ medan en mediker engelskspråkig sammanläggningsavhandling skulle vara värd till exempel fem till sex poäng enligt densamma. Men utifrån en individuell doktorands synvinkel ter det sig mer fördelaktigt att disputeras med fem till sex skrifter på sin publikationslista än bara en.

Med ett sammanläggningsavhandlingsprojekt är det dessutom enklare att på ett tidigt stadium internationalisera forskningen och skapa ett eget nätverk genom publiceringssammanhang: redaktörer, *peer review* läsare etcetera. I den bästa av världar skulle en doktorand såklart avsluta sin forskarutbildning med en lång rad artiklar på engelska och en briljant svenskspråkig monografi. Tyvärr tar de bästa av världar sällan hänsyn till tiden som avgörande faktor. I det nya bibliometriska landskapet, hur bekymmersamt och beklagansvärt det än är, ligger det i doktorandernas och institutionernas, som ju anställer dem, intressen att publicera fler texter än bara en monografi på svenska inom fyra år. Artiklar är trots allt disputerade historikers främsta uttrycksform i dag.

En övergång till ett bredare spektrum av möjliga avhandlingsformer

15. <<https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/Forside>> (8/1 2016).

kan även ha positiva effekter för den vetenskapliga tidskriftsmarknaden inom historieämnet. Vi har en chans att hävda högre relevans med att behålla, utöka och upprätthålla kvalitetssäkrande svenska publiceringskanaler där manustrycket skulle öka ju fler doktorander som bestämde sig för att skriva sina avhandlingar i artikelform. Övergången från monografisk fetischism till ett fritt val mellan monografi och sammanläggning verkar ändå troligare och snabbare än att en majoritet av svenska historiker börjar sysselsätta sig med icke-svenska undersökningsområden eller lämnar svenska som sitt primära arbetspråk.¹⁶ Om fler doktorander bestämmer sig för sammanläggningsavhandlingar på svenska skulle trenden med minskat manustryck i våra tidskrifter kunna vända, även om gransknings- och publiceringstider samtidigt borde kunna kortas ned för att kunna möta doktoranders tidsförutsättningar.

Avslutning

Avslutningsvis vill jag medge att såväl monografen som sammanläggningsavhandlingen som framställningsform har sina nackdelar, även om jag inte alltid delar Jenny Anderssons, Karin Sennefelts och Per Lundins åsikter om vilka dessa är. Jag är inte heller fullkomligt övertygad om att alla dessa defekter är medfödda och oöverkomliga. Både monografier och sammanläggningsavhandlingar har sina respektive styrkor, som akademiska skrivformer och ur ett institutionellt eller karriärmässigt perspektiv. Monografi har länge varit och lär under en lång tid framöver förbli det yttersta gesällprovet vars bäring på en forskarkarriär återfinns bland annat i hur mycket en avhandling väger vid tillsättning av lektors- och professorstjänster. Det vi behöver nu är att utarbeta formella riktlinjer, inte bara för framställning av sammanläggningsavhandlingar utan även för deras likvärdiga bedömning gentemot monografier – av fakultetsopponenter, av betygskommittéer, i recensioner, och vid tillsättning av tjänster – och inte ägna oss åt att alltför lätt eller rent av

16. Elisabeth Elgán, "Bortom nationell historia: Inledning tema internationalisering", *Historisk tidskrift* 127:4 (2007) s. 622–624; Stefan Eklöf Amirell, *Svenska doktorsavhandlingar i historia, 1976–2005* (Stockholm 2007) s. 19–24, 33–35; Jonas Nordin, "Historisk tidskrift i nutid och framtid: Några reflektioner över läsarsynpunkter, bibliometri och Open Access", *Historisk tidskrift* 128:4 (2008) s. 601–620, på s. 606–607; Stefan Eklöf Amirell, "Den världshistoriska vändningen: Möjligheter och problem i relation till svensk historisk forskning", *Historisk tidskrift* 128:4 (2008) s. 647–669, på s. 655–656; Stefan Eklöf Amirell, "Språk och kvalitet i historisk forskning", *Historisk tidskrift* 133:3 (2013) s. 483–505.

reflexmässigt förkasta den nytillkomna formen för den väletablerade.¹⁷ Vi behöver helt enkelt kunna skilja mellan bra och mindre bra avhandlingar, oavsett deras form. Att ständigt hävda historikers särart när det gäller akademiska uttryckssätt lär inte vinna oss fler speciella medelsatningar från forskningsfinansiärer öronmärkta för kroniska "monografer" eller individuella bedömningsvillkor. Sammanläggningsavhandlingar är knappast symptom på historieämnets akademiska fördärv utan snarare ett tecken på ökad pluralism av former och en chans till högre relevans och bredare spridning av våra resultat.

17. Pierre Bourdieu, *Outline of a theory of practice* (Cambridge 1977) s. 78: "This is why generation conflicts oppose not age-classes separated by natural properties, but habitus which have been produced by different *modes of generation*, that is by conditions of existence which, in imposing different definitions of the impossible, the possible, and the probable, cause one group to experience as natural or reasonable practices or aspirations which another group finds unthinkable or scandalous, and vice versa".